

# J. Czebreszuk, M. Przybytek

---

Narkowo, st. 16, gm. Dobrze, woj.  
włocławskie, AZP 46-44/-

---

Informator Archeologiczny : badania 28, 16-17

---

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zon badań. Obozowisko kultury hamburskiej, osada kultury pucharów lejkowatych, osada kultury amfor kulistych.

Badania prowadzone były w najbardziej narażonej na zniszczenie przez eksploatację piasku części stanowiska. Poszerzono wykop I w kierunku południowym i wschodnim o kolejne 124 m<sup>2</sup> powierzchni, odkrywając 15 obiektów — głównie dołków postępowych i niewielkich nieckowatych zagłębień o nieokreślonej funkcji (ob. nr 43–57). W trakcie eksploracji wydobyto kilkaset fragm. rozdrobnionej ceramiki oraz zabytki krzemienne kultur amfor kulistych i pucharów lejkowatych. Pozwalają one datować osadnictwo kultury pucharów lejkowatych na fazę wczesnowiôrecką, a osadę kultury amfor kulistych na fazę II/IIIA.

Pod warstwą związaną z osadnictwem neolitycznym odkryto oddzielony od niej warstwą 10–15 cm piasku, nie zawierającą żadnego materiału zabytkowego, obiekt o kształcie zbliżonym do prostokąta o wymiarach ok. 2 x 2,5 m i ok. 20 cm miąższości. Wypełniony był on piaskiem przemieszanym z niewielką ilością próchnicy i zawierał bogaty, liczący blisko 300 zabytków, inwentarz kultury hamburskiej. W sąsiedztwie tego obiektu znajdowały się trzy głębokie, nieckowate jamy, wypełnione intensywną próchnicą z rozdrobnionymi węglami drzewnymi, jednak pozbawione jakiegokolwiek materiału zabytkowego.

Badania będą kontynuowane.

**Narkowo, st. 16**  
gm. Dobre, woj. wrocławskie  
AZP 46-44/—

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza  
Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii  
Polski w Poznaniu

Badania prowadzili mgr J. Czebreszuk i M. Przybytek. Finansowane przez Wojewodę Włocławskiego, Gminę Dobre i Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w ramach programu ratownictwa przestrzennego nad środkową Bachorzą. Drugi sezon badań osady z neolitu i interstadium epok neolitu i brązu.

Stanowisko odkryto w 1993 r. Pierwotnie zajmowało ono kulminację jednego z wierzchołków wału wydmowego. Ostatnimi laty zachodnia połowa stanowiska została doszczętnie zniszczona w efekcie eksploatacji piasku. Badania podjęto w celu ratowania pozostałej części, także zagrożonej niwelacją.

Wykopami (VI–IX) objęto powierzchnię 137,5 m<sup>2</sup>. Stwierdzono stosunkowo dobre zachowanie profilu glebowego. Stopień zniszczenia stanowiska spowodowany „dzikim” poborem piasku był w tym sezonie znacznie mniejszy w porównaniu z rokiem poprzednim.

Zarejestrowano pozostałości zasiedlenia ludności kultury późnej ceramiki wstęgowej, kultury pucharów lejkowatych, z interstadium epok neolitu i brązu, jak też kultury przeworskiej i wczesnośredniowiecznej. Zdecydowana większość materiałów wiąże się z osadnictwem późnowstęgowym i z interstadium neolitu i brązu.

Osada ludności kultury późnej ceramiki wstęgowej pochodzi ze starszego (klutego) etapu jej rozwoju. Bogaty zestaw wątków zdobniczych, jak również cech makromorfologicznych, pozwala datować osadnictwo narkowskie na schyłkowy odcinek występowania stanowisk z ceramiką klutą na Kujawach.

Drugi etap — także o charakterze osadowym — wiązać należy z kulturą pucharów lejkowatych. Na podstawie wyników badań z obu sezonów można wydzielić w jego obrębie dwie fazy: starsza związana z fazą II–IIIA, druga zaś z fazą V; w jej obrębie obserwowane są też cechy zdobnictwa i technologii ceramiki charakterystyczne dla „starsznurowego horyzontu” kultury ceramiki sznurowej.

Następny — trzeci etap — łączy się z interstadium epok neolitu i brązu, a konkretnie z początkami kultury iwieńskiej. Ma on charakter osadowy, choć jak dotąd nadal nie można wykluczyć obecności grobów (stopień zniszczenia stanowiska uniemożliwia jednoznaczne wyeliminowanie takiej ewentualności). Wieloma cechami (najbogatsze ze znanych

na Niżu Polskim zdobnictwo radełkowe w charakterystycznych wątkach strefowych, formy pucharów, kubków i mis) osadnictwo z Narkowa nawiązuje do kultury pucharów dzwonowatych, z którą genetycznie związana jest kultura iwieńska. Cechy te współwystępują z innymi, uznawanymi już za „iwieńskie” (np. „krokwiaste” wątki rytych linii w układach strefowych i elementy plastyczne, a w krzemieniarstwie sztylet z retuszem powierzchniowym pokrywającym prawie całą powierzchnię).

Ostatnie dwa etapy zasiedlenia (przeworski i wczesnośredniowieczny) reprezentuje niewielka ilość materiałów. Obecność wśród przeworskich fragm. ceramiki wyraźnego odsetka egzemplarzy przepalonych może wskazywać na obecność na tym miejscu pozostałości cmentarzyska tej ludności.

Badania powinny być kontynuowane.

---

**Opatowice, st. 32**  
**gm. Radziejów, woj. włocław-**  
**skie**  
**AZP 48-43/183**

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza  
 Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii  
 Polski w Poznaniu

Badania prowadził prof. dr hab. Aleksander Koško. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Trzeci sezon badań. Stanowisko wielokulturowe: osiedla kultury pucharów lejkowatych, kultury amfor kulistych, ślady osadnicze z przełomu epok neolitu i brązu oraz z późnego średniowiecza.

Stanowisko usytuowane jest w obrębie tzw. Wzgórza Prokopiaka z Opatowicach. Zajmuje zachodni stok Wzgórza w pobliżu kulminacji.

W sezonie 1994 kontynuowano prace we wschodniej części stanowiska i w rejonie rubieży osiedla grupy radziejowskiej kultury pucharów lejkowatych. Eksplorowano powierzchnię 125 m<sup>2</sup> w obrębie trzech wykopów. Zarejestrowano cykl obiektów powybierskich oraz strefę kopalnianą — bruk morenowy ze śladami wydobywania kamieni.

Wstępna analiza źródeł ruchomych nie poszerzyła w istotnym stopniu wniosków o fazach zasiedlenia stanowiska. Stwierdzono zdecydowaną przewagę materiałów kultury pucharów lejkowatych z fazy V, nikle ilości źródeł wcześniejszych, ceramikę kultury amfor kulistych, jak też — śladowo — z przełomu epok neolitu i brązu oraz późnego średniowiecza.

Prace zakończono.

---

**Opatowice, st. 35**  
**gm. Radziejów, woj. włocław-**  
**skie**  
**AZP 48-43/186**

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza  
 Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii  
 Polski w Poznaniu

Badania prowadziła dr Marzena Szmyt. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku. Drugi sezon badań. Stanowisko wielokulturowe: osiedla ludności kultury pucharów lejkowatych i kultury amfor kulistych, ślad osadnictwa (wczesno?) średniowiecznego.

Stanowisko usytuowane jest w obrębie tzw. Wzgórza Prokopiaka w Opatowicach. Zajmuje kulminację oraz wschodni stok rozległego wyniesienia w północnej partii Wzgórza.